

TEKST 201: Beretninger om sammenbrud i forhandlinger og henrettelse krigsfanger ved Akko

5 I forbindelse med de muslimske styrkers overgivelse af byen Akko til korsfarerne den 12. juli 1191, blev det aftalt, at betingelsen for muslimernes sikkerhed var, at Det Hellige Kors, som Saladin havde erobret under slaget ved Hattin (se tekst 194) blev tilbageleveret. Desuden skulle 2500 kristne fanger frigives – to tusinde adelige og fem hundrede aflavere byrd. Endelig skulle musli-
10 merne betale en løsesum på 200.000 saracenske talenter og udlevere gidsler som kaution (se tekst 200). I løbet af august måned opstod der dog uenigheder med hensyn til opfyldelsen af betingel-
15 serne, som Saladin ifølge korsfarernes opfattelse bevidst trak i langdrag.

Baha ad-Din ibn Shaddad (1145-1234) var muslimsk retslærd og historieskriver. Han kom fra 1188 i Saladins tjeneste. Baha ad-Din blev nær ven af Saladin og en af hans mest betroede rådgivere. Han forfattede en biografi om Saladin (*al-Nawādir al-Sultaniyya wa'l-Mahāsin al-Yūsufiyya*), der bl.a. omfatter mange af begivenhederne før og under Det 3. Korstog, som Baha ad-
15 Din selv var øjenvidne til. Roger af Hoveden (Roger Howden) var tilknyttet det engelske hof som bl.a. diplomat for Henrik d.2. Senere slog han sig til Richard d.1. Løvehjerte, som han ledsagde under Det 3. Korstog. Han udgav et værk omhandlende Englands historie mellem 1169 og 1192 (*Gesta Henrici II et Gesta Regis Recardi*), som altså delvist er baseret på hans egne oplevelser. En anden vigtig kilde til det kristne syn på Det 3. Korstog, er værket 'Kong Richards rejsebeskrivelse'
20 (*Itinerarium Regis Ricardi*), der sandsynligvis er forfattet af den engelske kannik, Richard de Templo i 1220'erne. Værket synes at basere sig på øjenvidneskildringer fra personer, der deltog i Det 3. Korstog. Richard de Templo deltog sandsynligvis også selv i korstoget.

[Baha ad-Din ibn Shaddad:]

25 Samme dag [den 2. august] blev Hossam ad-Din Ibn Baric udsendt fra Akko ledsaget af to af englændernes officerer.¹ Han [Hossam ad-Din Ibn Baric] bragte nyheden om, at kongen af Frankrig var draget afsted mod Tyrus,² og at de [englænderne] var kommet for at tale om sagen angående fangerne samt for at se, om det sande kors fra korsfæstelsen stadig var i den muslimske lejr eller fastslå, om det i virkeligheden var blevet sendt til Bagdad. Det [korset] blev vist
30 dem, og idet de så det, udviste de den dybeste ærbødighed, kastede sig til jorden, indtil de var dækket af støv og ydmygede sig selv som tegn på hengivenhed. Disse udsendinge fortalte os, at de frankiske fyrster havde accepteret sultanens [Saladins] forslag, hvilket ville sige at levere alt, hvad der var blevet angivet i traktaten, i tre rater med intervaller på en måned. Sultanen sendte
35 derefter en udsending til Tyrus med rige gaver, mængder af parfume og fine klæder – alt sammen til frankernes konge.

Om morgenen den tiende dag i måneden Rajab [den 3. august] vendte Ibn Baric og hans kammerater tilbage til kongen af England, mens sultanen med hans livvagt og hans nærmeste venner drog bort til højdedraget, der støder op til Shefa 'Amr.³ [...]

¹ Hossam ad-Din Ibn Baric og de to engelske officerer skulle i Saladins lejr forhandle om opfyldelsen af byens overgivelsesbetingelser.

² Efter uenigheder med den engelske konge, Richard, forlod den franske konge, Filip d.2., d.31. juli 1191 Akko for at begive sig hjem til Frankrig.

³ Shefa 'Amr: by i den nordlige del af det nuværende Israel

Udsendinge drog uden ophør fra den ene til den anden side i håb om at skabe grundlaget for en varig fred. Disse forhandlinger fortsatte, indtil vore mænd havde skaffet pengene og antallet af fanger, der i overensstemmelse med traktaten skulle udleveres til frankerne⁴ i slutningen af den første periode. Den første rate skulle bestå af Det Hellige Kors, 100.000 dinarer og 1.600 fanger. De troværdige mænd, der blev udsendt af frankerne, for at foretage en undersøgelse, fastslog, at alt var til stede med undtagelse af de fanger, der ved navns nævnelse var blevet krævet [frigivet], men hvoraf alle endnu ikke var blevet samlet. Og således fortsatte forhandlingerne med at trække ud indtil udløbet af den første periode. På denne dag, den 18. i måneden Rajab [den 11. august] gjorde fjenden krav på det, der skyldtes. Sultanen svarede som følger:

"Vælg én af to ting. Enten sender I vores kammerater tilbage til os og modtager den betaling, der er fastsat for denne periode, og i så fald vil vi give jer gidsler som sikkerhed for den fulde gennemførelse af alt, hvad der mangler. Eller acceptér det, som vi vil sende jer i dag, og giv os til gengæld gidsler, som vi kan beholde, indtil de af vores kammerater, som I holder fanget, er frigivet." Til dette svarede udsendingene: "Ikke således. Send os, hvad der skyldes for denne periode, og til gengæld vil vi aflægge vores højtidelige ed på, at dine folk vil blive frigivet til dig."

Dette forslag afviste sultanen vel vidende, at hvis han udleverede pengene, korset og fangerne, mens vore mænd stadig blev holdt fanget af frankerne, ville han ikke have nogen sikkerhed mod fjendens forræderi, og dette ville være en stor ulykke for islam.

Da kongen af England så alle de forsinkelser, som sultanen foretog med hensyn til opfyldelsen af aftalen,⁵ handlede han ondskabsfuldt, hvad angår hans muslimske fanger. Ved deres overgivelse af byen, havde han forpligtet sig til at skænke dem livet, idet han tilføjede, at hvis sultanen gennemførte aftalen, ville han give dem friheden og tillade dem til at tage deres børn og hustruer med sig. Hvis sultanen ikke opfyldte sine forpligtelser, ville de blive gjort til slaver. Nu brød kongen sine løfter til dem og viste åbent, hvad han indtil nu havde holdt skjult i sit hjerte, og udførte det, som han havde tænkt sig at gøre, efter at han havde modtaget pengene og de frankiske fanger. Således er det, hvilket folk fra hans nation i sidste ende indrømmede.

Om eftermiddagen tirsdag den 27. i måneden Rajab [den 20. august] omkring klokken 4 kom han ud på hesteryg med hele den frankiske hær, riddere, fodfolk, turkopoler⁶ og rykkede frem til grøfterne ved foden af højdedraget Al 'Ayadiyah, hvortil han allerede havde sendt sine telte. Da frankerne nåede midten af sletten, der strækker sig mellem dette højdedrag og Keisan, tæt på det sted, hvor sultanens fortrop havde trukket tilbage, beordrede de alle muslimske fanger, hvis martyrium Gud havde forudbestemt til denne dag, at blive ført frem for ham. De udgjorde mere end tre tusind og alle var bundet med reb. Frankerne kastede sig derefter over dem alle på én gang og massakrerede dem i koldt blod med sværd og lanse. Vores fortrop havde allerede fortalt sultanen om fjendens bevægelser, og han sendte dem nogle forstærkninger, men først efter massakren. Da muslimerne så, hvad der blev gjort med fangerne, styrtede de frem mod frankerne, og i kampen, der varede indtil mørkets frembrud, blev adskillige dræbt og sårede på begge sider. Tidligt om morgenen samledes vores folk på stedet og fandt muslimerne udstrakte

⁴ *Frankere*: de muslimske kilder anvender ofte betegnelsen 'frankere' om korsfarere, uanset om de kommer fra Frankrig eller andre europæiske lande.

⁵ Bevidst at trække tiden ud for derved at opnå militære fordele var en taktik, som ikke var Saladin fremmed. Se tekst 202. Se også note 8 nedenfor.

⁶ *Turkopoler*: beredne bueskytter

på jorden som martyrer for troen. De genkendte endda nogle af de døde, og synet var en stor lidelse for dem. Fjenden havde kun skånet ansete fanger og dem, som var stærke nok til at arbejde.

5 Motiverne til denne massakre udlægges forskelligt. Ifølge nogle, blev fangerne slået ihjel som en form for gengældelse for de kristnes død, som muslimerne havde dræbt.⁷ Andre igen siger, at kongen af England, da han besluttede at forsøge at erobre Ascalon, anså det for uklogt at efterlade så mange fanger i byen efter sin afrejse.⁸ Gud alene ved, hvad den egentlige årsag var.

10 [Roger af Hoveden:]

På den tolvte dag i juli måned, som er den sjette dag i ugen [fredag], samlede Filip, konge af Frankrig, Richard, konge af England, og alle de vigtigste mænd blandt de kristne sig om morgenen tempelherrernes telt, hvor de blev mødt af de vigtigste mænd blandt hedningene, der var 15 belejrede i byen. Og med godkendelse fra den kristne hær, sluttede de nævnte konger fred med hedningerne på følgende vilkår: Hedningene skulle overgive byen Akko til de nævnte konger, med alt deri, og sætte fem hundrede kristne fanger, der var dér, på fri fod. De indgik også en pagt med kongerne om, at de ville udlevere Det Hellige Kors til dem samt et tusind kristne fanger, og to hundrede kristne riddere, der var i fangenskab, alt efter hvem, de nævnte konger 20 valgte blandt alle de fanger, der måtte findes i Saladins besiddelse. Desuden skulle de give 200.000 besanter⁹ til kongernes brug. De skulle ligeledes forblive i kongernes hænder som gidsler med den forståelse, at hvis de ikke inden for de næste 40 dage derefter overholdt de ovennævnte vilkår, skulle de være prisgivet kongernes forgodtbefindende med liv og lemmer.¹⁰

25 Da disse overenskomster var indgået og disse vilkår aftalt mellem begge sider, og bekræftet ved ed, sendte kongerne deres riddere og bevæbnede mænd ind i byen og udvalgte et hundrede af de rigeste og mest ansete blandt hedningene, som de anbragte i et tårn under stærk bevogtning. [...] Da Saladin hørte om den fred, der var blevet indgået med de kristne, foregav han, at den ikke var indgået med hans billigelse. [...]

30 På den fjortende dag i juli måned, trak Saladin sig tilbage med sin hær og opslog sine telte på et sted kaldet Saphora, og budbringere gik på hans vegne frem og tilbage til kongerne med frugt og andre gaver. [...] [Der føres i den følgende tid forhandlinger med Saladin, der ifølge Roger af Hoveden var villig at give korsfarerne hele Judea, hvis de ville støtte ham med riddere i hans kamp mod andre muslimske herskere. Dette afviste korsfarerne imidlertid.]

35

Den dag, der var blevet angivet, hvor hedningene skulle indfri betingelserne og blive sat på fri fod, nærmede sig nu.¹¹ Men på denne dag havde hedningene hverken udleveret Det Hellige

---

⁷ Baha ad-Din ibn Shaddad kan her have flere ting i tankerne. Saladin havde ved flere lejligheder ladet kristne krigsfanger henrette (se tekst 192, 193 og 194). Dog kan der her også være tale om en hævn for de kristne, som Saladin ifølge Roger af Hoveden lod dræbe d. 18. august, dvs. to dage forinden (se nedenfor).

⁸ Dette lyder heller ikke helt usandsynligt. Af taktiske og militære årsager var tiden desuden af afgørende betydning for Richard. Den franske konge havde allerede (d.31. juli) forladt korstoget, og Richard frygtede, at bl.a. hæren kunne gå opløsning, hvis forhandlingerne med Saladin og kampagnen trak yderligere ud.

⁹ *Besant*: guldmønt

¹⁰ Om de indgåede aftaler, se ligeledes tekst 200

¹¹ Dvs. den 20. august. 40 dage efter d. 12. juli.

Kors eller de kristne fanger, ej heller de penge, som de havde lovet som sikkerhed for deres liv og lemmer. Som følge af dette svigt, blev alle disse hedninge dømt til at blive straffet med døden. Da dette blev fortalt til Saladin, sendte han bud til kongen af England og hele den kristne hær om, at hvis de huggede hovedet af hans hedenske undersåtter, ville han selv hugge hovedet af alle de kristne, som han havde i sin magt.

5 På den fjortende dag i august måned, hvilket er den fjerde dag i ugen [onsdag], på vågedagen for Skt. Marias optagelse,¹² drog kongen af England ud på den anden side af de ydre voldgrave og opslog sine telte nær hedningernes hær og forblev der nogle dage, efter at have udstedt ordrer om, at hele hans hær skulle ledsage ham. Men få gjorde det som følge af mangel på heste og våben. På den samme dag, sendte Saladin kostbare gaver til kongen af England, og anmodede ham om at udskyde den dag, hvorpå han havde erklæret at ville hugge hovedet af hedningene. Men kongen afviste at udskyde denne dag yderligere og at acceptere Saladins gaver.

10 Da Saladin så og hørte dette, beordrede han hovederne på alle de kristne, som han havde i sin magt, afhugget. Dette blev derfor udført på den attende dag i august måned, hvilket er Herrens dag [søndag]. På den samme dag flyttede kongen af England sin hær og nærmede sig Saladins hær og havde et sammenstød med ham, ved hvilken lejlighed mange på begge sider faldt både som dræbte og sårede. Blandt disse blev Peter Mignot, en fra kongen af Englands husstand, dræbt.

15 Skønt han hørte om de kristnes død, som var blevet slået ihjel, var kongen af England stadig uvillig til at fremskønne det tidspunkt, han havde fastsat for halshugningen af hedningene. Den tyvende dag i august måned, der er den tredje dag i ugen [tirsdag] og den trettende dag før septembers begyndelsesdag,¹³ beordrede kongen af England imidlertid, at alle de hedninge, der tilhørte ham efter indtagelsen af Akko, skulle føres ud foran Saladins hær og at deres hoveder skulle afhugges i overværelse af alle. Hertugen af Bourgogne beordrede ligeledes, at de hedninge, som havde tilhørt kongen af Frankrig, både i og uden for byen samt i nærheden af byens mure, skulle halshugges.

20 Alligevel skånedes kongen af England og hertugen af Bourgogne nogle af hedningene for at få løsepenge. Deres navne var som følger: Mestoc, Karakois, Hessedin, søn af Caulin, Hessedin Jordic, Passelari, Kamardoli og Kaedin. Antallet af de dræbte hedninge var således fem tusinde, som de kristne sprættede maven op på, og fandt meget guld og sølv i deres indvolde, mens de bevarede deres galde til medicinske formål. På den enogtyvende dag i august måned, [dagen] efter nedslagtningen af hedningerne, overdrog kongen af England byen Akko i Bertram af Verduns varetægt.¹⁴

35

¹² Marias optagelse i himmelen fejredes d. 15. august, mens dagen før (d. 14.) var afsat som vågedag.

¹³ Den latinske tekst lyder: "*Vicesima igitur die mensis Augusti, feria tertia, decimo tertio kalendas Septembris.*" (*Chronica Magistri Rogeri de Houedere*, red. W. Stubbs, Cambridge (1870), vol III s.127). I H. T. Rileys den engelske oversættelse (s.219) er der foretaget en fejloversættelse, idet "*vicesima*" fejlagtigt oversættes med den syttende, ikke den tyvende.

¹⁴ Som det fremgår, er Rogers beretning ikke kronologisk, men springer frem og tilbage mellem dagene. Dog må hans rækkefølge af begivenhederne kunne rekonstrueres således: *12. juli*: overgivelsen af Akko og indgåelsen af en overgivelsesaftale med en frist på 40 dage (til den 20. august). *14. august*: Richard rykker ud af Akko med sin hær og afslår at udskyde dagen for fangernes henrettelse. *18. august*: Saladin lader sine kristne fanger henrette. Sammenstød med Richards hær. *20. august*: Richard lader sine muslimske fanger henrette.

[*Itinerarium*:]

5 Han [Richard] afventede stadig [i Akko] afslutningen af den fastsatte tidsfrist, der var indgået mellem ham og tyrkerne, mens han i mellemtiden beskæftigede sig med at samle sine katapulter og gøre sin bagage klar til at blive ført væk. For at se, om Saladin ville holde sit ord, blev den aftalte periode for tilbageleveringen af Det Hellige Kors og fangerne overskredet med tre uger.¹⁵ Da saracenerne blev ved med at kræve yderligere udsættelse, begyndte de kristne at spørge om, hvornår Det Hellige Kors kom. Én sagde: "Korset er allerede kommet." En anden

10 sagde: "Det er blevet set i saracenernes hær." Men begge blev bedraget, for Saladin havde ikke engang igangsat dets tilbagelevering; nej, han forsømte gidslerne¹⁶ i håb om, at han ville få bedre vilkår, hvis han beholdt det [korset] i sin besiddelse. Og imens blev han ved med at sende hyppige gaver og udsendinge, mens han gjorde det til sit mål at spille tiden med lange samtaler og tvetydige ord. [...]

15

Da tidsfristen var langt overskredet og det var tydeligt, at Saladin ikke ville frigive gidslerne, blev der kaldt til rådslagning blandt lederne, hvorunder det blev erklæret nytteløst at vente længere. Ordre blev derefter givet til at hugge hovedet af gidslerne med undtagelse af et par af de ædlere fanger, der måske alligevel ville blive løskøbt eller udvekslet med kristne fanger.

20 Kong Richard, der altid var ivrig efter at udslutte tyrkerne og aldeles at tilintetgøre Muhammads lov og hævde Kristi lov, beordrede om fredagen efter Marias optagelse,¹⁷ at 2.700 tyrkiske gidsler skulle føres ud af byen og halshugges. Der var ingen udsættelse. Kongens tilhængere sprang frem, ivrige efter at opfylde ordrene, og taknemmelige for den guddommelige nåde, som tillod dem at tage sådan en hævn for de kristne, som de selv samme [fanger] havde dræbt

25 med kastevåben og pile.¹⁸

30

J. M. Rosenløv & M. Pihl: *Korstogene - Islams ekspansion og kristen modoffensiv* (2014)

35

Baha ad-Din ibn Shaddad, *al-Nawādir al-Sultaniyya wa'l-Mahāsin al-Yūsufiyya*: Her T.A. Archer: *The Crusade of Richard I, 1189-1192*. New York (1889), s.127-131. Roger af Hoveden, *Gesta Henrici II et Gesta Regis Ricardi*: Her efter *Chronica Magistri Rogeri de Houedere*, red. W. Stubbs, Cambridge (1870), vol III samt H. T. Riley: *The Annals of Roger de Hoveden*, London (1853), vol. II, s.214f., 218-220. *Itinerarium Regis Ricardi*: Her efter T. A. Archer *op. cit.* s. 124-126.

---

¹⁵ Dette bringer os frem til d. 16. august, der nævnes nedenfor. Forfatteren må derfor forudsætte en tidsfrist på to uger fra d. 12. juli., dvs. til d. 26. juli.

¹⁶ Der kan her tænkes på de kristne gidsler, der skulle tilbageleveres, men ligeledes på de muslimske gidsler, hvis liv Saladin bragte i fare ved sin forhalingstaktik.

¹⁷ Dvs. fredag d. 16. august., jf. også note 14. Både Baha ad-Din ibn Shaddad og Roger af Hoveden angiver datoen for henrettelsen til d.20. Man må derfor gå ud fra, at der her menes, at d. 16. blev den omtalte rådslagning afholdt og ordren/dommen mht. henrettelserne givet, men eksekveringen først foretaget d.20.

¹⁸ Forfatteren tænker her sandsynligvis primært på hævn for de kristne, der var faldet under belejringen af Akko, og ikke på de kristne, som Saladin ved tidligere lejligheder havde ladet henrette (se note 7 samt Roger Hoveden ovenfor).